

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

(ગુજરાત સરકાર દ્વારા સ્થાપિત)

“જ્યોતિર્મય” પરિસર,

શ્રી બાલાજી મંદિરની સામે, સરખેજ-ગાંધીનગર હાઇવે,

છારોડી, અમદાવાદ-૩૮૨ ૪૮૧

E-mail: feedback@baou.edu.in Website : www.baou.edu.in

સત્રીયકાર્ય ફેબ્રુઆરી-૨૦૧૭

અનુસ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (BDP)

પાઠ્યક્રમ શીર્ષક

MSO

પ્રથમ વર્ષ

MSO-01 :- સમાજશાસ્ત્રીય સિધ્ધાંતો ભાગ-૧

MSO-02 :- સમાજશાસ્ત્રીય સંશોધનની પદ્ધતિઓ

MSO-03 :- ભારતીય સમાજશાસ્ત્ર

MSO-04 :- જાતિ (Gender) અને સમાજ

અગત્યની સૂચનાઓ

- વિદ્યાર્થીઓએ પોતાના પાઠ્યક્રમોના સ્વાધ્યાયકાર્યો અભ્યાસકેન્દ્ર/યુનિવર્સિટીની વેબ-સાઈટ પરથી મેળવવાના રહેશે.
- સત્રાંત પરીક્ષા આપવા માટે સ્વાધ્યાય કાર્ય રજુ કરવા ફરજિયાત છે. સ્વાધ્યાય કાર્ય જમા કરાવેલ નહીં હોય, તો પરીક્ષા ફોર્મ સ્વીકારવામાં આવશે નહીં.
- તૈયાર કરેલ સ્વાધ્યાયકાર્યો અભ્યાસકેન્દ્ર પર જમા કરાવવાની છેલ્લી તારીખ ૩૦/૦૭/૨૦૧૭ છે. આ તારીખ પછી વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા મોકલાવેલ સ્વાધ્યાયકાર્યો સ્વીકારવામાં આવશે નહીં.
- જમા કરાવેલ સ્વાધ્યાયકાર્યોની પહોંચ અભ્યાસકેન્દ્ર પરથી લેવી ફરજિયાત છે.
- વિદ્યાર્થીઓએ નિયત સમય મર્યાદામાં સ્વાધ્યાયકાર્યો અભ્યાસકેન્દ્ર પર જમા કરાવવા તેમજ મૂલ્યાંકન થયા બાદ મૂલ્યાંકન પત્રક સાથેના સ્વાધ્યાયકાર્યો અભ્યાસ કેન્દ્ર પરથી અવશ્ય પરત લેવા.
- વિદ્યાર્થી પોતાના સ્વાધ્યાયકાર્યોના ગુણ યુનિવર્સિટીની વેબ-સાઈટ પર જોઈ શકશે.
- માસ્ટર ડિગ્રી અભ્યાસક્રમમાં પાસ થવા માટે 40 માર્ક્સ જરૂરી છે.

સત્રીયકાર્ય માટે આવશ્યક સુચનાઓ

પ્રિય વિદ્યાર્થી મિત્રો

આપને દરેક પાઠ્યક્રમદીઠ એક સત્રીયકાર્ય તૈયાર કરવાનું ફરજિયાત છે. દરેક સત્રીયકાર્ય તમામ અભ્યાસ-સામગ્રી પર આધારીત હોય છે.

સત્રીયકાર્ય તૈયાર કરી આપના અભ્યાસકેન્દ્રના સંયોજકશ્રી પાસે જમા કરાવવું અને તેની પાવતી અવશ્ય લેવી. દરેક સત્રીયકાર્યની ઝેરોક્ષ નકલ આપની પાસે રાખવી.

દરેક સત્રીયકાર્યના ૧૦૦ ગુણ નિશ્ચિત છે. જેમાં પાસ થવા માટે B.A./B.com.માં ૩૬ ગુણ લાવવા જરૂરી છે. પરિણામમાં તેનો ભારાંક ૩૦% હોય છે. અભ્યાસકેન્દ્ર દ્વારા મૂલ્યાંકન કરાવેલ સત્રીયકાર્યો પરીક્ષામાં વાંચવા માટે પરત અવશ્ય લેવું. અભ્યાસકેન્દ્ર આપના સત્રીયકાર્યના ગુણો યુનિવર્સિટી અમદાવાદ ખાતે મોકલી આપશે. જે આપની માર્કશીટમાં ગુણગ્રેડ યાદીમાં સામેલ કરી (૭૦% પરીક્ષા અને ૩૦% સ્વાધ્યાયકાર્ય) ફાઈનલ ગુણગ્રેડ માર્કશીટ તૈયાર થશે.

આ સત્રીયકાર્યનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય પરીક્ષા માટેની પૂર્વ તૈયારી છે. સત્રીયકાર્યમાં પૂછવામાં આવેલ પ્રશ્નોનું માળખું પરીક્ષાના પ્રશ્નપત્રો જેવું હોય છે. પ્રશ્નોના જવાબમાં અભ્યાસ સામગ્રીનું પુનરાવર્તન કરવાનું નથી હોતું. આપ વાંચનથી જે શીખ્યા છો, તે પોતાની ભાષામાં લખવાનું હોય છે. જેથી આપ સ્વાધ્યાયકાર્યો તૈયાર કરવાની કામગીરી ગંભીરતાથી કરશો.

યુનિવર્સિટીમાં વર્ષ-૨૦૦૮ સુધીના પ્રવેશાર્થીઓ માટે B.A./B.Com. ના પ્રથમ, દ્વિતીય તથા તૃતીય વર્ષના તમામ અભ્યાસક્રમ/પાઠ્યક્રમમાં ચાર કેડિટના પાઠ્યક્રમમાં બે અને આઠ કેડિટના પાઠ્યક્રમમાં ત્રણ સ્વાધ્યાયકાર્યો તૈયાર કરવાનો નિયમ હતો. એકેડેમીક પ્લાનીંગ બોડની (A.P.B. મંજૂરી થી) ઓગષ્ટ-૨૦૦૮ થી પાઠ્યક્રમ દીઠ એક-એક સ્વાધ્યાયકાર્ય રજૂ કરવાની નવી પદ્ધતિ શરૂ થયેલ છે. તેથી આપને પાઠ્યક્રમ દીઠ એક-એક સ્વાધ્યાયકાર્ય જે આપને આપના અભ્યાસકેન્દ્ર/યુનિવર્સિટીની વેબ-સાઈટ પરથી મેળવવાના હોય અને તેને નિશ્ચિત થયેલ છેલ્લી તારીખમાં સ્વ-અધ્યયનના આધારે તૈયાર કરી, આપના અભ્યાસકેન્દ્ર પર જમા કરાવવાના રહેશે.

આપના પાઠ્યક્રમના સ્વાધ્યાયકાર્યોમાં પૂછવામાં આવેલ પ્રશ્નોના જવાબ લખતા પહેલા પ્રથમ પાના ઉપર નીચે મુજબની માહિતી લખવી જરૂરી છે.

નોંધણી નંબર:- _____

અભ્યાસક્રમ:- _____

પૂરું નામ:- _____

પાઠ્યક્રમ:- _____

સરનામું:- _____

સ્વાધ્યાય સંખ્યા:- _____

મોબાઈલ નંબર:- _____

તારીખ:- _____

અમે ઈચ્છીએ છીએ કે આપ દરેક સત્રીયકાર્ય અલગ-અલગ ચોપડામાં સુંદર ભાષામાં ઉપર દર્શાવેલ મુજબની માહિતી સાથે નિયત સમય મર્યાદામાં તૈયાર કરી અભ્યાસકેન્દ્ર પર જમા કરાવશો. મૂલ્યાંકન થયા બાદ મૂલ્યાંકન પત્રક સાથે પોતાના સ્વાધ્યાયકાર્યો અભ્યાસકેન્દ્ર પરથી પરત અવશ્ય લેવું.

જૂના વિદ્યાર્થીઓ (૨૦૦૮ સુધીના) માટે જૂની પદ્ધતિના સ્વાધ્યાયકાર્યો યુનિવર્સિટીની વેબસાઈટ પર ઉપલબ્ધ છે, જે ધ્યાને લેવું.

શુભેચ્છા સહ,

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
પાઠ્યક્રમ કોડ :- MSO-01:- સમાજશાસ્ત્રીય સિધ્ધાંતો ભાગ-૧
સત્રીયકાર્ય કોડ :- MSO-01/AST-01/TMA/2017
(તમામ પાઠ્યસામગ્રી પર આધારિત)

અભ્યાસ કેન્દ્રને સોંપવાની છેલ્લી તારીખ :- 30/07/2017		(કુલ ગુણ:-100)
વિભાગ-ક	વિવરણાત્મક શ્રેણીના પ્રશ્નોના જવાબ ૧૫૦૦ શબ્દોમાં આપો.	(૨×૨૦=૪૦)
૧	સમાજશાસ્ત્રનો અર્થ આપી સમાજશાસ્ત્રનું વિષયવસ્તુ અને પ્રસ્તુતાની વિસ્તાર પુર્વક સમજ આપો. અથવા કાર્યાત્મકવાદનો અર્થ સમજાવી કાર્યાત્મકવાદમાં ટાલ્કોટ પાર્સન્સ અને રેડક્લીફ બ્રાઉનનું પ્રદાન જણાવો.	
૨	સમાજશાસ્ત્રમાં સંઘર્ષવાદી સિદ્ધાંતની મુખ્ય વિશેષતાઓ સમજાવી લૂઈસ કોઝરનું પ્રદાન વિસ્તારથી જણાવો. અથવા ઘટનાશાસ્ત્રનો અર્થ અને પરિભાષા આપી ઘટનાશાસ્ત્રમાં આલ્ફ્રેડ શુટ્ઝ અને કાર્લ મેન હાઈમનું પ્રદાન જણાવો.	
વિભાગ-ખ	મધ્યમ શ્રેણીના પ્રશ્નોના જવાબ ૧૦૦૦ શબ્દોમાં આપો.(ગમે તે બે)	(૨×૧૫=૩૦)
૧.	સિદ્ધાંતનો ખ્યાલ સમજાવી સિદ્ધાંતના કાર્યોની ચર્ચા કરો.	
૨	કાર્યાત્મકવાદમાં ઓગસ્ટ કોમ્પ્ટ અને હર્બર્ટ સ્પેન્સરનું પ્રદાન જણાવો.	
૩	સમાજશાસ્ત્રમાં સંઘર્ષનાં ઐતિહાસિક ખ્યાલની પૃષ્ઠભૂમિ સમજાવી રેન્ડાલ કોલિન્સના વિચારોની ચર્ચા કરો.	
૪	પ્રતીકાત્મક આંતરક્રિયાવાદનો અર્થ આપી જ્યોર્જ હર્બર્ટ મીડનું પ્રદાન વર્ણવો.	
૫	ઘટનાશાસ્ત્રનો ખ્યાલ સ્પષ્ટ કરી ઘટનાશાસ્ત્રમાં એડમંડ હર્સેલનું યોગદાન જણાવો.	
વિભાગ-ગ	નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો.(ગમે તે બે)	(૨×૫=૧૦)
૧	સમાજશાસ્ત્રનો ઉદ્ભવ - વિકાસ	
૨	રોબર્ટ મર્ટનનો મધ્યવ્યાપી સિદ્ધાંત	
૩	કાર્યાત્મકવાદમાં મેલિનોવસ્કીનું પ્રદાન	
૪	કાર્લમાર્ક્સનો વર્ગસંઘર્ષનો સિદ્ધાંત	
૫	ચાર્લ્સ હોર્ટન ફૂલેનો દર્પણ સ્વનો ખ્યાલ	
વિભાગ-ઘ	બહુવૈકલ્પિક (MCQ) પ્રશ્નોના સાચા જવાબ લખો. (ગમે તે દશ)	(૨×૧૦=૨૦)
૧	‘વ્યક્તિએ સમાજનું પ્રતિબિંબ છે અને સમાજના ભાગ તરીકે વ્યક્તિને જોવી જોઈએ ’ આવું કયા વિદ્વાને જણાવ્યું છે ? (અ) સોક્રેટિસ (બ) એરિસ્ટોટલ (ક) પ્લેટો (ડ) રુસો	
૨	કયા વિદ્વાને, સમાજશાસ્ત્ર સમૂહમાં માનવ વર્તનનો અભ્યાસ કરે છે તેમ કહ્યું ? (અ) ગીન્સબર્ગ (બ) કિમ્બાલ યંગ (ક) મેક્સવેબર (ડ) ફેર્યાઈલ્ડ	
૩	સમાજશાસ્ત્રીમાં કયો ગુણ આવશ્યક છે ? (અ) ક્રાંતિકાર (બ) ઉપદેશક (ક) તટસ્થ શોધક (ડ) સુધારક	
૪	ઘટનાશાસ્ત્રના જન્મદાતા તરીકે કોણ પ્રચલિત છે ? (અ) એડમંડ હર્સેલ (બ) કાર્લમાર્ક્સ (ક) મેક્સવેબર (ડ) દર્બાઈમ	
૫	‘દાસ કેપિટલ’ પુસ્તકના લેખક જણાવો. (અ) હર્બર્ટ સ્પેન્સર (બ) ઓગસ્ટ કોમ્પ્ટ (ક) મેક્સ વેબર (ડ) કાર્લ માર્ક્સ	
૬	જ્ઞાનના સમાજશાસ્ત્રના જનક કોને માનવામાં આવે છે ?	

- (અ) કાર્લ માર્ક્સ (બ) ઓગસ્ટ કોમ્ટ (ક) કાર્લમેનહાઈમ (ડ) શ્રી નિવાસ
- ૭ નીચેનામાંથી કયું જોડકું સાચું છે ?
 (અ) પ્રિન્સિપલ ઓફ સોશિયોલોજી - હર્બર્ટ સ્પેન્સર
 (બ) લોજીકલ એન્ડ નોન લોજીકલ એક્શન - વિલ્હેલ્મ પેરેટો
 (ક) માત્ર - A (ડ) A અને B બંને
- ૮ મેલિનોવસ્કી એ કયો સિદ્ધાંત આપ્યો ?
 (અ) સાંસ્કૃતિક સુગ્રથન (બ) એનોમી (ક) આત્મહત્યા (ડ) સામાજિક પરિવર્તન
- ૯ સંઘર્ષના સિદ્ધાંતને Macrolevel અને Microlevel પર કોણ તપાસે છે.
 (અ) હર્બર્ટ સ્પેન્સર (બ) રેનાલ્ડ કોલિન્સ (ક) શ્રી નિવાસ (ડ) પાર્સન્સ
- ૧૦ જોન ડીવી, ચાર્લ્સ હોટન કૂલે, ડબલ્યુ આઈ. થોમસ, સમાજશાસ્ત્રની કઈ શાખા સાથે સંકળાયેલ છે ?
 (અ) પ્રતીકાત્મક આંતરક્રિયાવાદ (બ) કાર્યાત્મકવાદ
 (ક) સંઘર્ષવાદ (ડ) વાસ્તવવાદ
- ૧૧ ઓગસ્ટ કોમ્ટે સમાજશાસ્ત્રને સૌ પ્રથમ કયા નામે ઓળખાવ્યું ?
 (અ) સમાજ માનવશાસ્ત્ર (બ) તર્કશાસ્ત્ર (ક) સામાજિક ભૌતિકશાસ્ત્ર (ડ) ખગોળશાસ્ત્ર
- ૧૨ બર્જર અને લૂકમેન કયા દેશના સમાજશાસ્ત્રી છે ?
 (અ) જાપાન (બ) ફ્રાન્સ (ક) જર્મન (ડ) અમેરિકા

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

પાઠ્યક્રમ કોડ :- MSO-02:- સમાજશાસ્ત્રીય સંશોધનની પદ્ધતિઓ

અભ્યાસ કેન્દ્રને સોંપવાની છેલ્લી તારીખ :- 30/07/2017 (કુલ ગુણ:-100)

વિભાગ-ક વિવરણાત્મક શ્રેણીના પ્રશ્નોના જવાબ ૧૫૦૦ શબ્દોમાં આપો. (૨×૨૦=૪૦)

- ૧ સામાજિક સંશોધનનો અર્થ, વ્યાખ્યા, લક્ષણો અને મહત્વને મુદ્દાસર સમજાવો.

અથવા

સંશોધન પ્રક્રિયાના સોપાનોની વિસ્તારથી સમજ આપો.

- ૨ મુલાકાતની વ્યાખ્યા આપી તેના લક્ષણો, પ્રકારો, મર્યાદાઓ અને મુલાકાત માર્ગદર્શિકા વિષે સવિસ્તાર સમજાવો.

અથવા

આંકડાશાસ્ત્રનો અર્થ આપી તેના હેતુ, કાર્યો, ઉપયોગો અને મર્યાદાઓની વિસ્તાર પૂર્વક ચર્ચા કરો.

વિભાગ-ખ મધ્યમ શ્રેણીના પ્રશ્નોના જવાબ ૧૦૦૦ શબ્દોમાં આપો. (ગમે તે બે) (૨×૧૫=૩૦)

- ૧ વિજ્ઞાનનો અર્થ સમજાવી સમાજશાસ્ત્ર એક વિજ્ઞાન તરીકે સમજ આપો.
 ૨ નિરીક્ષણનો અર્થ આપી તેના પ્રકારોની સવિસ્તાર સમજ આપો.
 ૩ પ્રશ્નાવલીની વ્યાખ્યા, લક્ષણો અને પ્રકાર જણાવો.
 ૪ અનુસૂચિનો અર્થ, લક્ષણો અને મર્યાદાઓ સમજાવો.

- ૫ (અ) આપેલ માહિતીનો મધ્યક શોધો.

MSO-part-1

ગુણ	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49
વિદ્યાર્થી સંખ્યા	2	8	6	12	7	6	4	5

(બ) આપેલ માહિતીનો મધ્યસ્થ શોધો.

બાળકોની સંખ્યા	1	2	3	4	5	6
કુટુંબોની સંખ્યા	2	6	12	10	7	4

વિભાગ-ગ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. (ગમે તે બે) (૨×૫=૧૦)

- ૧ પ્રશ્નાવલી અને અનુસૂચિ સામ્ય અને તફાવત
- ૨ મધ્યવર્તી સ્થિતિના માપો વિશે ટૂંકમાં જણાવો.
- ૩ સામાજિક સંશોધનની ઉપયોગીતા
- ૪ આદર્શ પ્રશ્નાવલીના ગુણધર્મો
- ૫ ઉપકલ્પનાનું ઘડતર સમજાવો.

વિભાગ-ઘ બહુવૈકલ્પિક (MCQ) પ્રશ્નોના સાચા જવાબ લખો. (ગમે તે દશ) (૨×૧૦=૨૦)

- ૧ ક્રિયાત્મક સંશોધન તેમજ સમીક્ષાત્મક સંશોધન કેવા સંશોધન તરીકે ઓળખાવી શકાય.
(અ) શુદ્ધ સંશોધન (બ) વ્યવહારલક્ષી સંશોધન (ક) અશુદ્ધસંશોધન (ડ) જાહેર સંશોધન
- ૨ “સમાજિક સંશોધનનો સંબંધ નવા તથ્યોની શોધ કરવાનો તથા પુરાણા તથ્યોની પુનઃ તપાસનો છે.” એમ કોણે કહ્યું છે?
(અ) જહોન્સન (બ) વેસ્ટર માર્ક (ક) ફિશર (ડ) પી. વી. યંગ
- ૩ “નિદર્શન” એ સમગ્રનું પ્રતિનિધિત્વ ધરાવે છે.” આ મત કયા વિદ્વાનનો છે ?
(અ) ગુડ અને હટ (બ) યંગ અને મેક (ક) મેકાઈવર અને પેજ (ડ) જહોન્સન
- ૪ લીંગમેને પોતાના પુસ્તક ‘Social Discover’માં નિરીક્ષણના કયા પ્રકારની ચર્ચા કરી છે ?
(અ) સહભાગી (બ) અર્ધસહભાગી (ક) અસહભાગી (ડ) સામૂહિક
- ૫ પ્રશ્નાવલીના કયા પ્રકારમાં સ્વતંત્ર વિચાર અને માનસિક પ્રક્ષેપણ ને અવકાશ છે ?
(અ) સિમિત પ્રશ્નાવલી (બ) ખુલ્લી પ્રશ્નાવલી (ક) ચિત્ર પ્રશ્નાવલી (ડ) બંધ પ્રશ્નાવલી
- ૬ “અનુસૂચિ એ જોઈતી માહિતીને લગતી વિગતોની વિગતવાર, વર્ગીકૃત, આયોજિત અને ક્રમબદ્ધ યાદી છે.” આ વ્યાખ્યા કોણે આપી છે.
(અ) પોલિન યંગ (બ) પ્રો. ગોપાલ (ક) ગુડ અને હટ (ડ) યંગ અને મેક
- ૭ વ્યક્તિ તપાસ પ્રયુક્તિની પ્રથમ શરૂઆત કરનાર વિદ્વાન કોણ હતા ?
(અ) ગુડ અને હટ (બ) વેસ્ટર માર્ક (ક) જહોન્સન (ડ) હર્બર્ટ સ્પેન્સર
- ૮ વ્યક્તિગત તપાસ પ્રયુક્તિમાં માહિતી મેળવવાના મુખ્ય માધ્યમો કયા છે ?
(અ) સંકલિત સામગ્રી (બ) સેકન્ડરી ડેટા (ક) માત્ર અ (ડ) અ અને બ બંને
- ૯ 1930માં ગુજરાત વિદ્યાપીઠમાં આંકડાશાસ્ત્ર વિષય કોણે શરૂ કરાવેલો ?
(અ) મહાત્મા ગાંધીજી (બ) મોરારજી દેસાઈ (ક) સરદાર પટેલ (ડ) રામલાલ પરીખ
- ૧૦ સંશોધન પ્રશ્નની ઓળખ અને પસંદગી કરવી એ સામાજિક સંશોધનની કઈ પ્રવૃત્તિમાં આવે છે ?
(અ) મુલાકાત (બ) સંશોધન રૂપરેખા (ક) પ્રશ્નાવલી (ડ) અનુસૂચિ
- ૧૧ “અવલોકનમાં કાન અને વાણી કરતાં આંખોનો વધુ ઉપયોગ છે” આ કોણે કહ્યું છે ?
(અ) યંગ અને મેક (બ) વેસ્ટરમાર્ક (ક) જહોન્સન (ડ) મોસર
- ૧૨ જ્યારે મર્યાદિત કાર્યક્ષેત્રમાં ખૂબ ચોકસાઈથી માહિતી મેળવવાની હોય ત્યારે કઈ પ્રયુક્તિ ઉત્તમ છે ?
(અ) પ્રત્યક્ષ વ્યક્તિગત તપાસ (બ) મુલાકાત (ક) પરોક્ષ વ્યક્તિગત તપાસ (ડ) નિરીક્ષણ

MSO-part-1

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
પાઠ્યક્રમ કોડ :- MSO-03:- ભારતીય સમાજશાસ્ત્ર

અભ્યાસ કેન્દ્રને સોંપવાની છેલ્લી તારીખ :- **30/07/2017**

(કુલ ગુણ:-100)

- વિભાગ-ક** વિવરણાત્મક શ્રેણીના પ્રશ્નોના જવાબ ૧૫૦૦ શબ્દોમાં આપો. (૨×૨૦=૪૦)
- ૧ એમ. એન. શ્રી નિવાસનાં ધર્મ અંગેનો ખ્યાલ સમજાવી જ્ઞાતિ વ્યવસ્થાનું વિશ્લેષણ સવિસ્તાર જણાવો.
અથવા
એમ. એન. શ્રી નિવાસના સંસ્કૃતિકરણ અને પશ્ચિમીકરણ અંગેના ખ્યાલ સમજાવો.
- ૨ આઈ.પી. દેસાઈના જીવન અને પ્રદાનનો પરિચય આપી પછાતપણાના માપદંડ વિશે સવિસ્તાર જણાવો.
અથવા
ગોવિન્દ સદાશિવ ધુર્યેનો જીવન પરિચય આપી ભારતની પરંપરાગત જ્ઞાતિ વ્યવસ્થા વિષે જણાવો.
- વિભાગ-ખ** મધ્યમ શ્રેણીના પ્રશ્નોના જવાબ ૧૦૦૦ શબ્દોમાં આપો. (ગમે તે બે) (૨×૧૫=૩૦)
- ૧ આઈ.પી. દેસાઈના પદ્ધતિશાસ્ત્ર વિશેના વિચારો જણાવો.
- ૨ આઈ.પી. દેસાઈના શિક્ષણના સમાજશાસ્ત્રના ખ્યાલનું વિસ્તૃત આલેખન કરો.
- ૩ જી. એસ. ધુર્યેના ‘શહેર સમુદાય’ ખ્યાલની વિસ્તારથી ચર્ચા કરો.
- ૪ જી. એસ. ધુર્યેની અભ્યાસ પદ્ધતિ અને વ્યાપ વિષે સમજાવી તેમના મુખ્યગ્રંથોની માહિતી આપો.
- ૫ એમ.એન. શ્રીનિવાસના ‘ભારતીય ગામ’ અને ‘ગતિશીલતા’ ના ખ્યાલની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.
- વિભાગ-ગ** નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. (ગમે તે બે) (૨×૫=૧૦)
- ૧ એમ.એન. શ્રીનિવાસનું ‘યાદ કરેલું ગામ’ વિષે ટૂંકમાં લખો.
- ૨ એમ.એન. શ્રીનિવાસે આપેલ ‘વર્ચસ્વ પ્રાપ્ત જ્ઞાતિ’ના ખ્યાલને સ્પષ્ટ કરો.
- ૩ આઈ.પી. દેસાઈના સંયુક્ત કુટુંબ અંગેનો ખ્યાલ સ્પષ્ટ કરો.
- ૪ આઈ.પી. દેસાઈએ આપેલ અસ્પૃશ્યતાના વર્તન ક્ષેત્રોની ટૂંકમાં સમજ આપો.
- ૫ જી. એસ. ધુર્યે એ આપેલ ભારતમાં આદિવાસી સમાજ વિષે સમજ આપો.
- વિભાગ-ઘ** બહુવૈકલ્પિક (MCQ) પ્રશ્નોના સાચા જવાબ લખો. (ગમે તે દશ) (૨ × ૧૦ = ૨૦)
- ૧ આઈ. પી. દેસાઈ એ કોના માર્ગદર્શનથી પીએચ.ડી. થયા ?
(અ) એમ.એન. શ્રીનિવાસ (બ) યોગેન્દ્રસિંહ (ક) જી.એસ. ધુર્યે (ડ) જહોન્સન
- ૨ ‘Social Change in Modern India’ પુસ્તક કયા સમાજશાસ્ત્રીનું છે ?
(અ) આઈ.પી. દેસાઈ (બ) એમ.એન. શ્રીનિવાસ (ક) જી. એસ. ધુર્યે (ડ) રાધાકમલ મુકરજી
- ૩ ગ્રામીણ ગુજરાતમાં વાર્તાનિક અસ્પૃશ્યતા વિષે કયા સમાજશાસ્ત્રીએ સંશોધન કર્યું છે ?
(અ) આઈ.પી. દેસાઈ (બ) શ્રીનિવાસ (ક) જી એસ. ધુર્યે (ડ) ડેવીડ હાર્ડમેન
- ૪ “જ્ઞાતિ વ્યવસ્થાનું એકમ કોઈ ‘વર્ણ’ નથી પણ ઊંચનીચના કોટિકમ આધારિત Jati ઉપજ્ઞાતિ હોય છે”
જ્ઞાતિ વ્યવસ્થાની આ ખાસિયત કોણે તારવી છે ?
(અ) ડેવીડ હાર્ડમેન (બ) ડી.પી. મુકરજી (ક) જી.એસ. ધુર્યે (ડ) એમ.એન. શ્રીનિવાસ
- ૫ 1978-80માં ભારત સરકારે નીમેલા કયા પંચે જ્ઞાતિને વર્ગીકરણના એકમ તરીકે ગણી છે ?
(અ) બક્ષીપંચ (બ) મંડલપંચ (ક) જ્ઞાતિપંચ (ડ) સમાજકલ્યાણ
- ૬ આઈ.પી. દેસાઈ કહે છે. —“ ઈટ ઈઝ એ ટ્રેઈનીંગ ઓફ માઈન્ડ” એટલે આ તાલીમ અંગે શેમાં દર્શાવ્યું છે ?
(અ) ધર્મશાસ્ત્ર (બ) માનસશાસ્ત્ર (ક) પદ્ધતિશાસ્ત્ર (ડ) રાજ્યશાસ્ત્ર
- ૭ આઈ.પી. દેસાઈના માર્ગદર્શન હેઠળ તૈયાર થયેલ સંશોધક કોણ ?
(અ) વિદ્યુત જોષી (બ) એસ.પી. પુનાલેકર (ક) ઘનશ્યામશાહ (ડ) A,B,C તમામ

MSO-part-1

- ૮ ‘Culture and Society’ પુસ્તકના લેખક કોણ છે?
 (અ) શ્રી નિવાસ (બ) ડેવીડ હાર્ડમેન (ક) જી.એસ. ધુર્યે (ડ) ડી.પી. મુકરજી
- ૯ ‘History of Marriage’ પુસ્તક કયા લેખકનું છે ?
 (અ) વેસ્ટરમાર્ક (બ) હર્બર્ટ સ્પેન્સર (ક) જહોન્સન (ડ) જી.એસ. ધુર્યે
- ૧૦ જી.એસ.ધુર્યે એ અંતે કોના માર્ગદર્શન હેઠળ પીએચ.ડી. પુર્ણ કર્યું ?
 (અ) પ્રો. વિલિયમ રીઝટવે (બ) પ્રો. એ.સી. હેડેન (ક) પ્રો. ઉરવિક (ડ) પ્રો. હોબહાઉસ
- ૧૧ “સોશિયોલોજીકલ બુલેટીન” નો પ્રથમ અંક કઈ સાલમાં પ્રગટ થયો હતો ?
 (અ) 1972 (બ) 1962 (ક) 1951 (ડ) 1952
- ૧૨ જી.એસ. ધુર્યેને “ સમાજશાસ્ત્રીય સર્જનાત્મકતાના પ્રતિક” તરીકે કોણે બિરદાવ્યા છે ?
 (અ) રોબર્ટ મર્ટન (બ) મેન્ડલબોમ (ક) રેડ કલીફ બ્રાઉન (ડ) એ.આર.દેસાઈ

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

પાઠ્યક્રમ કોડ :-MSO-04:-જાતિ(Gender) અને સમાજ

અભ્યાસ કેન્દ્રને સોંપવાની છેલ્લી તારીખ :- 30/07/2017

(કુલ ગુણ:-100)

વિભાગ-ક વિવરણાત્મક શ્રેણીના પ્રશ્નોના જવાબ ૧૫૦૦ શબ્દોમાં આપો.

(૨×૨૦=૪૦)

- ૧ સ્ત્રી અભ્યાસનો અર્થ આપી સ્ત્રી અભ્યાસોની આવશ્યકતા અને અભિગમો જણાવો.
 અથવા
- ૧ સમાજશાસ્ત્રીય સિદ્ધાંત તરીકે નારીવાદી સિદ્ધાંતોનો પરિચય આપી ઉદામવાદી નારીવાદ અને મનોવિશ્લેષણવાદી નારીવાદ વિષે જણાવો.
- ૨ સ્ત્રીના સામાજિક દરજ્જાની સમજ આપી બ્રિટીશ શાસન પૂર્વે ભારતમાં સ્ત્રીના દરજ્જાની ચર્ચા કરો.
 અથવા
- ૨ સામાજિક સમસ્યાઓની વિભાવના આપી અત્યાચારનો અર્થ અને વ્યાપની સમજ આપો.

વિભાગ-ખ મધ્યમ શ્રેણીના પ્રશ્નોના જવાબ ૧૦૦૦ શબ્દોમાં આપો.(ગમે તે બે)

(૨×૧૫=૩૦)

- ૧ સ્ત્રીઓની અધિકારિતાનો અર્થ આપી તેના પરિણામોની ચર્ચા કરો.
- ૨ ભારતમાં સ્ત્રી ઉત્થાન માટે થયેલ વિવિધ પ્રયત્નોની ચર્ચા કરો.
- ૩ સ્વતંત્ર ભારતમાં સ્ત્રીના શૈક્ષણિક દરજ્જાની સમજ આપો.
- ૪ ભૂણહત્યા એટલે શું ? ભૂણહત્યાનાં કારણોની ચર્ચા કરો.
- ૫ બળાત્કારનો અર્થ આપી બળાત્કારનાં કારણો અને અસરોની સમજ આપો.

વિભાગ-ગ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો.(ગમે તે બે)

(૨× MSO-part-1)

- ૧ સ્ત્રી અભ્યાસોનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર.
- ૨ ઘરેલું હિંસા વિરોધી આંદોલન.

- ૩ શ્રીમતી એનીબેસન્ટ
૪ મહાત્મા ગાંધીજીનાં સ્ત્રીઓ અંગેનાં ખ્યાલો.
૫ આત્મહત્યાની સમસ્યાનું નિવારણ

વિભાગ-ઘ બહુવૈકલ્પિક (MCQ) પ્રશ્નોના સાચા જવાબ લખો(ગમે તે દશ) (૨ × ૧૦ = ૨૦)

- ૧ ભારતના બંધારણની કઈ કલમમાં સ્ત્રી અને પુરુષને સમકક્ષ ગણવામાં આવ્યા છે.
(અ) ૧૦-૧૧ (બ) ૧૪-૧૫ (ક) કલમ ૩૭૬ (ડ) કલમ ૩૫૨
- ૨ “વ્યક્તિને સ્વતંત્ર રીતે વર્તન કરવાની કે પોતાની ઈચ્છાઓ, જરૂરિયાત મુજબ પસંદગી કરવાની તક” એટલે શું?
(અ) સ્ત્રી અભ્યાસો (બ) સ્ત્રી પરિપ્રેક્ષ્ય (ક) સત્તા (ડ) સ્વાયત્તતા
- ૩ સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓમાં કેટલા ટકા બેઠકો સ્ત્રીઓ માટે અનામત છે?
(અ) ૫૦ ટકા (બ) ૩૩ ટકા (ક) ૩૫ ટકા (ડ) ૨૭ ટકા
- ૪ યુનો, મેક્સિકોમાં ૧૯૭૫માં આંતરરાષ્ટ્રીય મહિલાઓની સભામાં શેની ઘોષણા કરવામાં આવી?
(અ) મહિલા દિન (બ) મહિલા વર્ષ (ક) મહિલા અભ્યાસ (ડ) મહિલા આદર્શ
- ૫ Women and Social Injustice- આ સ્ત્રી અભ્યાસ કોણે કર્યો છે?
(અ) કલ્પના શાહ (બ) એ.એસ.અલ્તેકર (ક) નીરા દેસાઈ (ડ) એમ.કે.ગાંધી
- ૬ ૧૯૩૮માં ભારતમાં ‘આયોજિત અર્થતંત્રમાં સ્ત્રીઓની ભૂમિકા’ વિષેની સમિતિમાં કોનો સભ્ય તરીકે સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો?
(અ) સરોજીની નાયડુ (બ) હંસા મહેતા (ક) વિજયાલક્ષ્મી પંડિત (ડ) અ,બ,ક,તમામ
- ૭ ઈલાબેન ભટ્ટના પ્રયાસથી અમદાવાદમાં કઈ સ્ત્રીસંસ્થાની શરૂઆત થઈ?
(અ) સેવા (બ) અવાજ (ક) જ્યોતિસંઘ (ડ) ચેતના
- ૮ વિધવા પુનઃલગ્નને કાનૂની માન્યતા ક્યારે મળી?
(અ) ૧૯૫૬ (બ) ૧૮૫૬ (ક) ૧૯૫૫ (ડ) ૧૮૨૮
- ૯ બળાત્કાર માટેની સજા IPCની કઈ કલમથી કરવામાં આવે છે?
(અ) કલમ ૩૦૨ (બ) કલમ ૩૫૨ (ક) કલમ ૩૭૬ (ડ) કલમ ૩૮૪
- ૧૦ પતિ કે પત્નીની હયાતીમાં બીજુ લગ્ન કરે તો IPCની કલમ ૪૮૪ મુજબ કેટલા વર્ષ સુધીની કેદની સજા કરવામાં આવશે?
(અ) ૭ વર્ષ (બ) ૧૫ વર્ષ (ક) ૮ વર્ષ (ડ) ૧૩ વર્ષ
- ૧૧ ગર્ભપાત કરાવવા અંગેની સજા IPCની કઈ કલમથી કરવામાં આવે છે?
(અ) કલમ ૩૧૪ (બ) કલમ ૩૧૨ (ક) કલમ ૩૭૬ (ડ) કલમ ૩૦૨
- ૧૨ મુસ્લિમ સ્ત્રીઓના છૂટાછેડા પછીના હક્કોના રક્ષણનો કાયદો ક્યારે અસ્તિત્વમાં આવ્યો?
(અ) ૧૯૫૬ (બ) ૧૮૮૬ (ક) ૧૯૮૬ (ડ) ૧૯૭૬